

چکیده

یکی از مهمترین مزیتهای صنایع کوچک، قدرت اشتغال زایی بالای آنها است. گسترش این صنایع بویژه برای اقتصادهایی که با مشکل کمبود سرمایه مواجه بوده و نیروی کار فراوان دارند، حائز اهمیت است. از جمله عواملی که در سطح بهره وری تولید صنایع کوچک تأثیر چشمگیری دارد، کیفیت نیروی کار شاغل در آن است. به کارگیری بیشتر نیروی کار متخصص و دانش آموخته به توان تولید بالا، قدرت خلاصت و کارآفرینی زیاد و درنهایت باعث افزایش بهره وری نیروی کار در فرایند تولید منجر می‌شود. در این مقاله، ساختار اشتغال در صنایع کوچک (۴۹ - ۱۰ نفر کارکن) در ایران بررسی و روئند آن طی سالهای ۸۰ - ۱۳۷۳ موردن تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. موانع اشتغال بیشتر دانش آموختگان مورد مطالعه و راهکاری برای به کارگیری بیشتر افراد (بویژه دانش آموختگان) در صنایع کوچک ارائه خواهد شد.^(۱)

دکتر محمد مولایی

بررسی وضعیت اشتغال

دانش آموختگان

در صنایع کوچک ایران

مقدمه

در ۲ تا ۳ دهه اخیر بسیاری از کشورهای جهان بویژه کشورهای جنوب شرق آسیا، استراتژی توسعه صنعتی خود را براساس توسعه و گسترش صنایع کوچک درنظر گرفته اند.

یکی از مهمترین مزیتهای صنایع کوچک قدرت اشتغال زایی بالای آنها است. گسترش این صنایع بویژه برای اقتصادهایی که با مشکل کمبود سرمایه مواجه بوده و نیروی کار فراوان دارند، حائز اهمیت است، زیرا معمولاً مقدار سرمایه کمی در مقابل تعداد زیاد نیروی کار نیاز دارد، در حالی که چنین شرایطی عموماً در صنایع بزرگ فراهم نیست. در صنایع بزرگ اغلب سعی می‌شود که در فرایند تولید، از نیروی کار کمتری استفاده شود و عمدتاً سیستم های کنترل و فناوری ماشینی است که روند تولید را انجام می‌دهد. لذا در این گونه صنایع عموماً پرسنل متخصص متناسب با فناوری آن صنعت به کار گرفته می‌شوند. اما در صنایع کوچک به علت عدم بسیاری کار و جایگزینی بیشتر نیروی انسانی به جای ماشین آلات و به علت عدم توجیه اقتصادی در سرمایه گذاری اولیه، فرصت اشتغال بیشتری

کارکن) ۱۰ هزار و ۹۷۴ واحد تولیدی بوده است که در برگیرنده ۲۰۶ هزار و ۱۰۱ نفر کارکن بوده است. از بین کل شاغلان واحدهای تولیدی ۱۹۲ هزار و ۴۸ نفر را غیر دانش آموخته (متشكل از افراد دپیلم، کمتر از دپیلم و بی سواد) و ۱۴ هزار و ۵۳ نفر را دانش آموخته (متشكل از افراد فوق دپیلم، لیسانس، فوق لیسانس و دکترا) تشکیل داده اند. به عبارت دیگر، در سال ۱۳۷۳ به ازای هر ۱۳/۶ نفر شاغلان غیر دانش آموخته، یک نفر دانش آموخته در واحدهای تولیدی صنعتی کوچک مشغول به کار بوده اند.

همان طور که در جدول شماره یک ملاحظه می‌شود در کل صنایع (۴۹ - ۱۰ نفر کارکن)، ۹۳/۲ درصد شاغلان غیر دانش آموخته تولیدی صنعتی را دانش آموختگان تشکیل داده اند، در بین شاغلان غیر دانش آموخته، ۶/۸ درصد شاغلان دانش آموخته و غیر دانش آموخته در کل صنایع کوچک (۴۹ - ۱۰ نفر کارکن) طی سالهای ۸۰ - ۱۳۷۳ است. چنانکه ملاحظه می‌شود در سال ۱۳۷۳، کل کارگاههای واحدهای تولیدی صنعتی (۴۹ - ۱۰ نفر از مطالعه آمار فوق چنین استنباط می‌شود

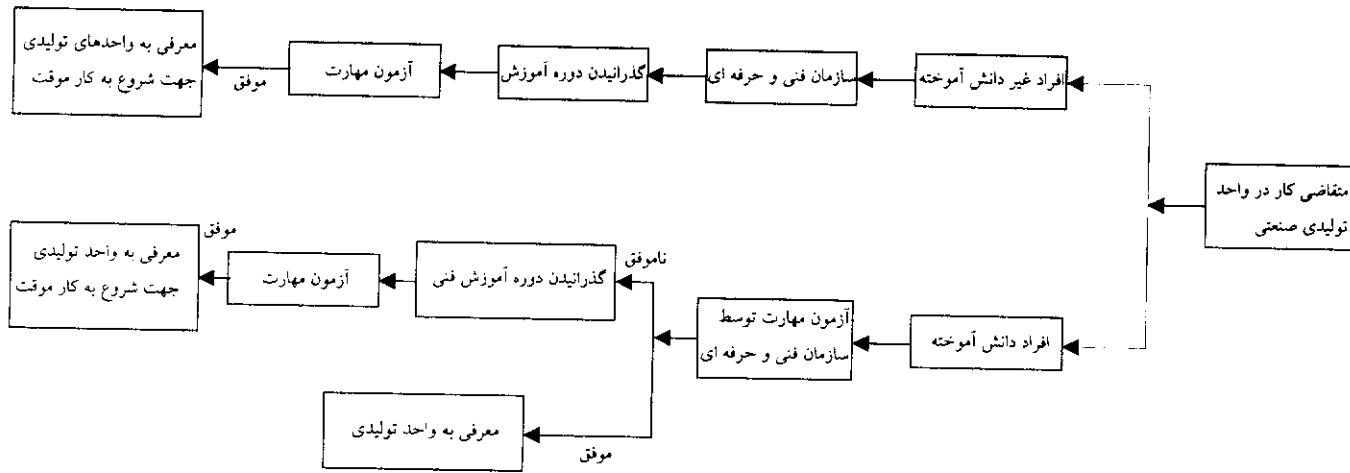
فراهرم می‌شود.

از جمله عواملی که در سطح بهره وری تولید صنایع کوچک تأثیر چشمگیری دارد، کیفیت نیروی کار شاغل در آن است. بدینهی است که نیروی کار متخصص و دانش آموخته دارای توان تولیدی بالا، قدرت کارآفرینی زیاد و در افزایش بهره وری نیروی کار در فرایند تولید تأثیر بسیاری دارد.

از آنجا که یکی از دغدغه های جامعه کنونی ما در سالهای اخیر بحران بیکاری بویژه در میان دانش آموختگان است و این قشر از جامعه دارای توان بالقوه کاری بالاتری نسبت به افراد غیردانش آموخته هستند، لذا یکی از فرchteای شغلی مناسب برای آنها، اشتغال در صنایع کوچک است.

بررسی ساختار اشتغال دانش آموختگان

در صنایع کوچک جدول شماره یک بیانگر تعداد و سهم شاغلان دانش آموخته و غیر دانش آموخته در کل صنایع کوچک (۴۹ - ۱۰ نفر کارکن) طی سالهای ۸۰ - ۱۳۷۳ است. چنانکه ملاحظه می‌شود در سال ۱۳۷۳، کل کارگاههای واحدهای تولیدی صنعتی (۴۹ - ۱۰ نفر

الگوی پیشنهادی (۱): ضوابط استخدام وقت افراد دانش آموخته و غیردانش آموخته در واحدهای تولیدی صنعتی

که بیش از نیمی از آنها زیردپلم و بی سواد هستند. گرچه تعدادی از این کارگران ممکن است به مرور زمان دارای تجارب فنی و تحصیلی شده و به کارگر ماهر تبدیل شوند، لکن به علت عدم برخورداری از تحصیلات دانشگاهی فاقد قدرت ابداع و خلاقیت در فرایند تولید هستند و این امر در کیفیت نه چندان مناسب محصولات تولیدی صنایع کوچک موثر بوده و توان رقابتی کوچک را در مقابل صنایع بزرگ (که عموماً از شاغلان ماهر و دانش آموخته استفاده می‌کنند) به شدت پایین می‌آورد و درنهایت به ورشکستگی و تعطیلی آنها منجر می‌گردد.

البته گرچه روند به کارگیری دانش آموختگان طی سالهای ۸۰-۱۳۷۳ در صنایع کوچک ایران روبه افزایش بوده و نسبت به کارگیری شاغلان غیردانش آموخته به دانش آموخته از ۱۳/۶ نفر در سال ۱۳۷۳ به ۸/۴ نفر در سال ۱۳۸۰ کاهش یافته است اما چنین نسبتی با توجه به اینکه در صنایع مدرن و پیشرفته عموماً به ازای هر سه نفر شاغل معمولاً یک نفر دانش آموخته مشغول به کار است، فاصله زیادی دارد و باید به دنبال راهکاری برای کارگیری بیشتر دانش آموختگان در صنایع کوچک ایران بود.

مشکلات و موانع به کارگیری دانش آموختگان در صنایع کوچک
بنابر مطالعات انجام شده در ایران، علل

مدرک دکترا بوده اند. از مقامات صنایع کوچک ایله تعداد و سهم شاغلان دانش آموخته و غیردانش آموخته در صنایع ۴۹-۱۰ نفر کارگران و همچنین روند به کارگیری آنها طی سالهای ۸۰-۱۳۷۳

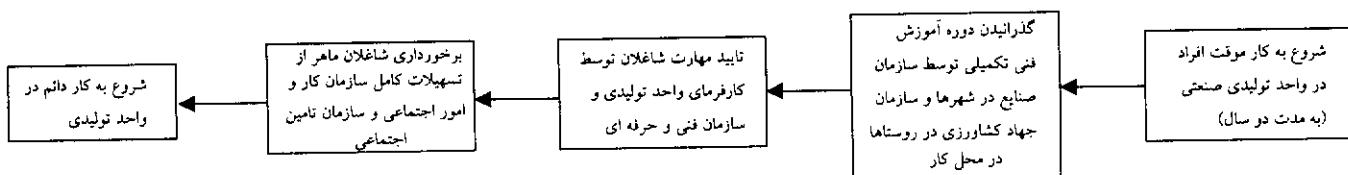
که متاسفانه دانش آموختگان نقش چندانی در فرایند تولید صنایع کوچک ایران ندارند و این امر بدون شک می‌تواند یکی از علل تعطیلی و ورشکستگی^(۱) صنایع کوچک و عدم قدرت رقابت آنها با صنایع بزرگ داخلی و خارجی قلمداد گردد.

در سال ۱۳۸۰، تعداد واحدهای صنعتی کوچک (۴۹-۱۰ نفر کارگران) ۸۱۰۷ واحد تولیدی بوده است که دربرگیرنده ۱۸۱ هزار و ۲۲۵ نفر کارگر بوده است.

از بین کل شاغلان واحدهای تولیدی صنعتی ۱۶۱ هزار و ۸۷۸ نفر را غیردانش آموخته تشکیل داده اند. به عبارت دیگر، دانش آموخته تشکیل داده اند. به ازای هر ۸/۴ نفر شاغل غیردانش آموخته در واحدهای تولیدی صنعتی مشغول به کار بوده اند که بیانگر به کارگیری بیشتر دانش آموختگان نسبت به سال ۱۳۷۳ در صنایع کوچک کشور است.

براساس جدول شماره یک، در سال ۱۳۸۰ در کل صنایع ۴۹-۱۰ نفر کارگران، ۸۹/۳ درصد شاغلان را غیردانش آموخته و ۱۰/۷ درصد شاغلان واحدهای تولیدی صنعتی را دانش آموختگان تشکیل داده اند. در بین شاغلان غیردانش آموخته ۵۷/۱ درصد شاغلان زیردپلم و ۲۴/۵ درصد دپلم و ۷/۷ درصد بی سواد بوده اند. در بین شاغلان دانش آموخته ۶/۶ درصد لیسانس، ۳/۴ درصد فوق دیپلم، ۰/۰۵ درصد فوق لیسانس و ۱۶/۰ درصد دارای

گسترش صنایع کوچک به خاطر داشتن مزیت اشتغالزاگی آن برای اقتصادهایی که با مشکل کمبود سرمایه و نیروی کار فراوان مواجه اند، حائز اهمیت است.

(الگوی پیشنهادی (۲): ضوابط به کارگیری دامن افراد در واحد تولیدی صنعتی (کوچک و متوسط)

(بیوژه دانش آموختگان) توسط سازمان فنی و حرفه ای، توان مهارت عملی آنها موردنیش قرار می گیرد و در صورت عدم برخورداری مقاضیان از مهارت موردنیاز واحدهای تولیدی صنعتی، با برگزاری دوره های کوتاه مدت آموزشی، مهارت موردنیاز به آنها آموزش داده می شود و بدینوسیله مقاضیان را برازی کار و رفع نیازهای واحدهای تولیدی صنعتی کوچک آماده می کند. چنین روشی باعث می شود که هم نیروی کار دانش آموخته بیشتر مشغول به کار شود و هم سطح تحصیلات شاغلان واحدهای تولیدی کوچک که در خلاقیت و نوآوری و بیشهه وری آنها در صنایع کوچک موثر است، افزایش یابد.

همان طوری که در الگوی شماره یک ملاحظه می شود، هرگاه مقاضی کار در واحدهای تولیدی کوچک غیردانش آموخته باشد، باید ابتدا دوره آموزش فنی را در سازمان فنی و حرفه ای بگذراند و در صورت موفقیت در آزمون مهارت به واحد تولیدی جهت شروع به کار موقت معروف شود.

هرگاه مقاضی کار در واحد تولیدی صنعتی دانش آموختگان باشد، ابتدا باید در آزمون مهارت توسط سازمان فنی و حرفه ای شرکت کنند، در صورت موفقیت به واحد تولیدی معرفی و در صورت عدم موفقیت باید دوره آموزش فنی را گذرانیده و پس از موفقیت در آزمون به واحد تولیدی صنعتی جهت اشتغال موقت معرفی شوند.

الگوی شماره دو، ضوابط به کارگیری دامن شاغلان را در واحدهای تولیدی صنعتی کوچک نشان می دهد. همان طوری که ملاحظه می شود، پس از شروع به کار موقت افراد دانش آموخته و غیر دانش آموخته در واحدهای تولیدی کوچک تبرای یک زمان معین (مثلاً دو سال) و گذرانیدن دوره آموزش فنی تکمیلی تحت نظر سازمان صنایع کوچک و تایید مقاضیان اشتغال در واحدهای صنعتی کوچک

صنعتی و...) عهده دار تربیت نیروی کار فنی هستند. همچنین وزارت صنایع و معادن و وزارت جهاد کشاورزی، انواع آموزش‌های ضمن خدمت (پودمانی) را به صورت کوتاه مدت جهت افزایش مهارت شاغلان واحدهای عملی واحدهای تولیدی.

بنابراین، عوامل فوق باعث شده است که صاحبان واحدهای تولیدی کوچک به کارگیری کارگران ساده و غیردانش آموخته - که حاضر به دریافت دستمزدهای پایین هستند - را به دانش آموختگان ترجیح بدهند و مهارت موردنیاز واحد تولیدی خود را به آنها به مرور زمان یاد بدهند. چنین وضعیتی همان شیوه سنتی استاد و شاگردی در صنایع و مشاغل مختلف کشور است که در دنیای کوتني منسخ شده است زیرا زمان طولانی باید صرف آموزش تجربی (ونه علمی) به یک کارگر ساده برای تبدیل آن به یک کارگر ماهر گردد. ضمن آنکه به علت عدم برخورداری کارگران از تحصیلات تخصصی در ارتباط با فعالیت صنعتی مربوطه، عموماً اکثر آنها فاقد خلاقیت و ابتكار در محیط کار هستند. زیرا یکی از عواملی که به خلاقیت و نوآوری در یک حرفه و فعالیت صنعتی منجر می شود، آشنایی با مبانی علمی و تئوریک آن فعالیت است که این امر تنها از طریق تحصیلات داشتگاهی و یا حداقل گذرانیدن دوره آموزش فنی و تخصصی به دست می آید.

یکی از فرستهای شغلی مناسب برای دانش آموختگان جامعه ما اشتغال در بخش صنایع کوچک است.

متاسفانه دانش آموختگان نقش چندانی در فرآیند تولید صنایع کوچک ایران نداورند.

دیگر سازمانهای مشابه در ایران می توانند مرکز ثقل تربیت نیروی کار ماهر جهت آماده سازی آن برای کار در واحدهای تولیدی صنعتی در نظر گرفته شوند و بدینوسیله نقش ارزشمندی در رفع نیازهای حرفه ای واحدهای تولیدی و ایجاد اشتغال در کشور ایفا کنند.

یکی از مزایای الگوهای پیشنهادی که جهت به کارگیری شاغلان دانش آموخته و غیردانش آموخته با هدف افزایش سطح مهارت آنها در واحدهای تولیدی صنعتی کوچک در نظر گرفته شده، آن است که با آزمون از مقاضیان اشتغال در واحدهای صنعتی کوچک

بیش کارنگر فتن دانش آموختگان در صنایع کوچک عبارتند از: ۱- پایین بودن سطح مهارت ۲- تجربه کم ۳- دستمزدهای انتظاری بالا ۴- انتباق نداشتن تحصیلات داشتگاهی با نیازهای عملی واحدهای تولیدی.

بنابراین، صاحبان واحدهای تولیدی کوچک به کارگیری کارگران ساده و غیردانش آموخته - که حاضر به دریافت دستمزدهای پایین هستند - را به دانش آموختگان ترجیح بدند و مهارت موردنیاز واحد تولیدی خود را به آنها به مرور زمان یاد بدهند. چنین وضعیتی همان شیوه سنتی استاد و شاگردی در صنایع و مشاغل مختلف کشور است که در دنیای کوتني منسخ شده است زیرا زمان طولانی باید صرف آموزش تجربی (ونه علمی) به یک کارگر ساده برای تبدیل آن به یک کارگر ماهر گردد. ضمن آنکه به علت عدم برخورداری کارگران از تحصیلات تخصصی در ارتباط با فعالیت صنعتی مربوطه، عموماً اکثر آنها فاقد خلاقیت و ابتكار در محیط کار هستند. زیرا یکی از عواملی که به خلاقیت و نوآوری در یک حرفه و فعالیت صنعتی منجر می شود، آشنایی با مبانی علمی و تئوریک آن فعالیت است که این امر تنها از طریق تحصیلات داشتگاهی و یا حداقل گذرانیدن دوره آموزش فنی و تخصصی به دست می آید.

نتیجه گیری

در کشورهای مختلف جهان سازمانها و مراکز مختلف آموزش رسمی و غیررسمی مسئولیت آموزش و تربیت نیروی کار فنی را به عهده دارد. در ایران علاوه بر مراکز رسمی (مانند داشتگاهها و هنرستانهای فنی) که به صورت کلاسیک عهده دار آموزش نیروی کار فنی هستند، مراکز دیگر دولتی (مانند سازمان فنی و حرفه ای) و غیردولتی (مانند سازمان مدیریت صنعتی، مرکز آموزش و تحقیقات

جدول (۱): مقایسه تعداد و سهم شاغلان دانش آموخته و غیردانش آموخته در کل صنایع ۴۹ - ۱۰ نفر کارکن، طی سالهای ۸۰- ۱۳۷۳

سال	تعداد کارگاهها	کل شاغلان	غیردانش آموختگان				دانش آموختگان				
			جمع	بنی سواد	کمتر از دبلیم	دبلیم	جمع	فوق دبلیم	لباس	فوق لباس	دکترا
۱۳۷۳	۱۰۹۷۴	۲۰۶۱۰	۱۹۲۰۴۸	۲۰۶۹۱	۱۳۸۰۳۱	۲۲۸۲۶	۱۴۰۵۳	۵۴۷۲	۷۴۸۴	۸۶۰	۲۳۰
	-	۱۰۰	۹۳۲	۱۰	۶۷۲	۱۰۹	۷۸	۲۷۶	۳۶	۰۴۲	۰۱۱
۱۳۷۴	۱۰۷۴۴	۱۹۲۷۱۰	۱۸۰۰۰	۲۵۸۸۰	۱۲۲۱۸۶	۳۳۳۲۴	۱۲۶۰۰	۴۳۶۸	۷۳۲۲	۷۲۲	۲۱۳
	-	۱۰۰	۹۳۰	۱۳۲	۶۳۲	۱۷۷	۷۵	۲۷۲	۳۸	۰۳۷	۰۱۱
۱۳۷۵	۱۰۹۳۲	۱۹۹۳۰۱	۱۸۰۷۸۹	۲۵۳۰۰	۱۲۶۲۸۱	۲۴۰۵۳	۱۳۰۱۲	۴۶۰۵	۷۸۲۷	۸۱۱	۲۱۹
	-	۱۰۰	۹۳۲	۱۲۷	۶۳۴	۱۷۱	۷۸	۲۷۳	۳۹	۰۴۱	۰۱۱
۱۳۷۶	۱۱۲۹۰	۲۰۷۰۱۳	۱۹۰۷۸۷	۲۳۰۶۲	۱۳۰۸۷	۳۷۸۰۸	۱۶۲۲۶	۵۲۴۰	۹۸۰۳	۹۰۳	۲۷۹
	-	۱۰۰	۹۲۲	۱۱۱	۶۳۲	۱۷۸	۷۸	۲۷۵	۴۷	۰۴۳	۰۱۳
۱۳۷۷	۱۱۷۳۰	۲۰۸۹۶۰	۱۹۱۸۹۳	۲۲۶۸۸	۱۳۰۵۹۷	۳۸۶۰۸	۱۷۰۶۷	۵۴۳۰	۱۰۳۳۲	۱۰۰۳	۳۰۲
	-	۱۰۰	۹۱۸	۱۰۹	۶۷۵	۱۸۰	۸۷	۲۷۶	۴۹	۰۴۸	۰۱۴
۱۳۷۸	۸۳۶۱	۱۸۳۶۴۴	۱۶۶۷۲۸	۱۸۰۷۰	۱۱۰۳۲۳	۳۷۸۴۰	۱۶۹۱۶	۵۴۳۴	۱۰۲۳۰	۹۶۲	۲۹۰
	-	۱۰۰	۹۰۸	۱۰۱	۶۰۳	۲۰۷	۹۲	۲۷۷	۰۷	۰۰۲	۰۱۶
۱۳۷۹	۸۴۲۶	۱۸۷۸۶	۱۶۸۷۱۹	۱۶۸۴۲	۱۰۹۳۶۲	۴۲۸۹۵	۱۸۹۷۷	۵۹۸۰	۱۱۷۳۸	۹۰۹	۲۸۹
	-	۱۰۰	۸۹۹	۸۸	۵۸۲	۲۲۸	۱۰۱	۳۲	۷۲	۰۰۱	۰۱۵
۱۳۸۰	۸۱۰۷	۱۸۱۲۲۵	۱۶۱۸۷۸	۱۳۹۸۲	۱۰۳۴۵۰	۴۴۶۴۶	۱۹۳۷۷	۷۱۱۹	۱۱۹۰۲	۹۸۲	۲۹۳
	-	۱۰۰	۸۹۳	۷۷	۵۷۱	۲۶۰	۱۰۷	۳۶	۷۶	۰۰۲	۰۱۶

منابع: (مرکز آمار ایران، ۸۰- ۱۳۸۳) و محاسبات محقق

ترجمه: مجیدی، جهانگیر. تهران: موسسه خدمات

فرهنگی رسا.

- سازمان صنایع کوچک ایران (۱۳۸۰). مجموعه اهداف، سیاستها و دستورالعملهای اجرایی. تهران: سازمان صنایع کوچک ایران.

- مرکز آمار ایران (۱۳۷۵). نتایج آمارگیری از کارگاههای صنعتی ۴۹ - ۱۰ نفر کارکن کشور. سال ۱۳۷۳. مرکز آمار ایران.

- مرکز آمار ایران (۱۳۸۲). نتایج آمارگیری از کارگاههای صنعتی ۴۹ - ۱۰ نفر کارکن کشور. سال ۱۳۸۰. مرکز آمار ایران.

- مولایی، محمد (۱۳۸۲). ارزیابی عوامل موثر در سودآوری صنایع کوچک در ایران. رساله دکترا. دانشگاه تربیت مدرس.

- ACS, Z.J. AND AUDRETSCH, D.B. (1991 A.) INNOVATION AND SMALL FIRMS. LONDON: CAMBRIDGE, MA: MIT PRESS.

- TYBOUT, JAMES (1998). MANUFACTURING FIRMS IN DEVELOPING COUNTRIES. GEORGETOWN UNIVERSITY.

• دکتر محمد مولایی: استادیار دانشگاه بوعالی سینا - گروه اقتصاد

به رشد و گسترش صنایع کوچک و افزایش

قدرت رقابتی آنها با صنایع بزرگ در داخل و خارج از کشور کمک شایانی خواهد کرد. □

پی نوشتهها:

۱- مقاله حاضر بخشی از طرح تحقیقاتی، تحت عنوان راهکارهای توسعه صنایع کوچک در ایران است که در سال ۱۳۸۲ به سفارش سازمان همایری و اشتغال فارغ التحصیلان و با همکاری جهاد دانشگاهی تربیت مدرس توسط نویسنده این مقاله به اجرا درآمده است.

۲- همان طور که در جدول شماره یک ملاحظه می شود، تعداد واحدهای تولیدی صنعتی کوچک در سال ۱۳۸۰ نسبت به سال ۱۳۷۳، کاهش چشمگیری داشته است. به عبارت دیگر، طی ۸ سال گذشته شاهد رشد منفی ۳/۷ درصد واحدهای تولیدی صنعتی کوچک بوده ایم و این امر منجر به از بین رفتن ۲۷ هزار و ۷۳۵ فرصت شغلی در کشور شده است.

منابع و مأخذ:

- آکس، زولتان، جی؛ کارسون، بو و توریک، روی (۱۳۸۱). نقش صنایع کوچک در اقتصاد مدرن.

و سازمان فنی و حرفه ای، شاغلان ماهر از تسهیلات کامل سازمان کار و امور اجتماعی و سازمان تامین اجتماعی برخوردار شده و در

واحد تولیدی به صورت دائم مشغول به کار می شوند. اجرای چنین ضوابطی هم به ایجاد انگیزه های لازم برای شاغلان جهت ارتقای

کیفیت کار و مهارت آنها منجر می گردد و هم زمینه های مناسب جهت به کارگیری بیشتر متقاضیان کار (بخصوص دانش آموختگان) را فراهم می آورد. ضمناً دولت باید انواع تسهیلات مالی، مشوچهای مالیاتی و خدمات آموزشی و اطلاعاتی را به کارفرمایان برای اجرای الگوهای پیشنهادی اعطای کند. انواع حمایتها دوست می تواند در به کارگیری هر چه بیشتر دانش آموختگان در واحدهای تولیدی صنعتی موثر باشد، زیرا هم به افزایش اشتغال دانش آموختگان و نیروهای کار ماهر در

صنایع کوچک منجر می شود و هم به افزایش قدرت نوآوری و خلاقیت شاغلان صنایع کوچک در بخش صنعت می انجامد و درنهایت